

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en panelmålning, Osias Beert d.ä., Antwerpen, Belgien

Linderson, Hans

2014

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2014). *Dendrokronologisk analys av en panelmålning, Osias Beert d.ä., Antwerpen, Belgien.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2014:76). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

11 december 2014

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2014:76
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN PANELMÅLNING, OSIAS
BEERT D.Ä., ANTWERPEN, BELGIEN

Uppdragsgivare: Pia Staël von Holstein värderingar, Pia Staël von Holstein, 0702-738975, Svanegatan 7A, 222 24 Lund

Område: Belgien **Prov nr:** 56019-56020 **Antal prov:** 2 brädor tre uppmätningar

Dendrokronologiskt objekt: paneler på en oljemålning

Material

Målningen är gjord på två panelbrädor. Dessa är mycket precist radiärt uttagna ur en ekstock. (Detta är en stor fördel vid den dendrokronologiska analysen eftersom då maximeras möjligheten till stort antal årsringar). Panelerna är vända så att de yttersta (yngsta) årsringarna i de båda brädorna sitter emot varandra. Virket innehåller endast kärnvirke utan några ytkaraktärer som vankant eller splintved (savved). Detta visar på att panelen utgörs av ett kvalitetsarbete men det leder till att man endast kan få en så kallad efterdatering (*terminus post quem*).

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr:	Trädslag	Antal år (antal radier om annat än 1)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Fällningsår E(Efter)	Bedömning av fällnings år
56019	1	Ek	140	Ej splint	1578	E 1591	1593-1618
56020	2	Ek	145	Ej splint	1575	E 1588	1593-1618

Kommentarer till resultatet

De yngsta årsringarna i de båda brädorna dateras till år 1578 respektive 1575. Proveniensen för trädets ståndort bedöms vara södra Holland, norra-östra Belgien (S-Hertogenbosch ger den högsta korrelationen). Den dendrokronologiska analysen visar att panelbrädorna är tagna ur en gemensam ekstock (eken är minst 200 år gammal vid avverkningen), varför vi fortsättningsvis utgår ifrån den yngre dateringen. Eftersom splintveden saknas måste den läggas till dateringen. Splintstatistiken (antalet årsringar i splintveden) för området är 20 ± 6 år mest vanligt 15-20 år. **Eken är således avverkad år 1592 (1578+14) eller senare.**

Diskussion

Problemet är hur många årsringar som saknas i kärnveden. Svaret är att vi inte med full säkerhet kan veta det. Nedan förda diskussion är min bild av den mest sannolika bestämningen av avverkningstiden.

De närliggande dateringarna, tre års skillnad, av de båda brädorna indikerar att den tidens virkeshanterare har varit noggrann och rädd om kärnvirket. Detta kan ytterligare beläggas genom att längs med hela brädornas längd följer i stort sett samma yngsta årsring. Min bedömning är därför att endast ett fåtal årsringar av kärnveden är bortskrädda. Att splintveden är borttagen är naturligt eftersom den är mer lättförstördbar och har en betydligt ljusare färg. Om man antar att tio årsringar saknas i kärnveden skulle således bestämningen av fällningsåret bli:

Mini $1578+10+14=1602$

mest vanlig, mini $1578+10+15=1603$

Max $1578+10+26=1614$

mest vanlig, max $1578+10+20=1608$

En rimlig tolkning är att högst 20 årsringar (0 till 20) saknas i kärnvirket. Om man använder det vanligaste antalet årsringar i splinten så är **trädet avverkat 1593 – 1618**.

För att bestämma när målningen är utförd så bör man sannolikt lägga på några år för torkning av virket.

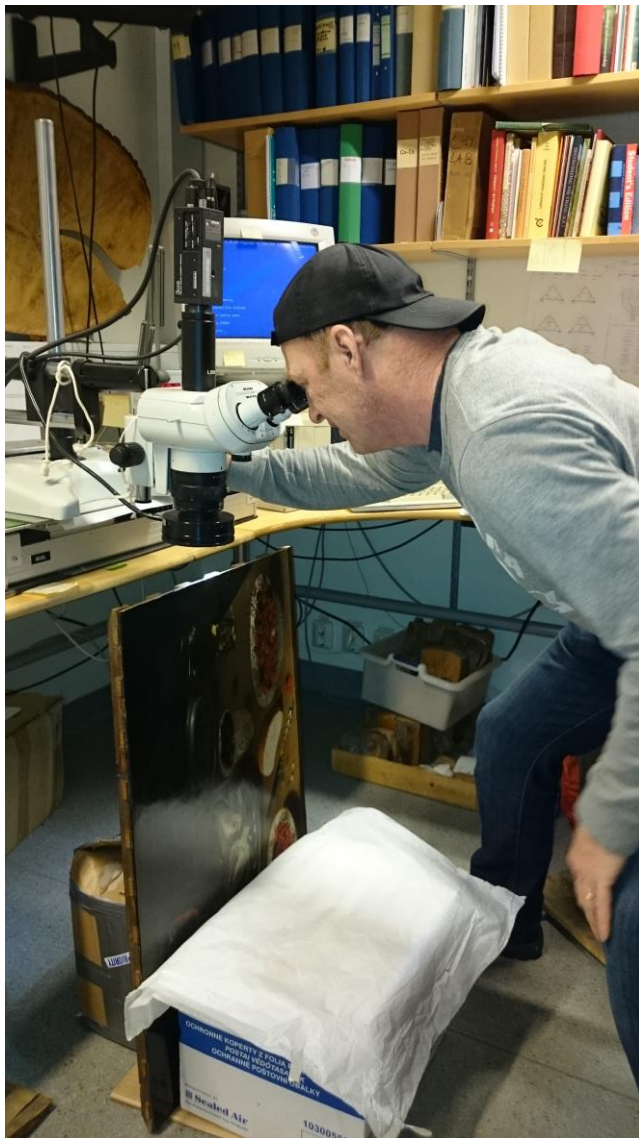

Foto: Anton Hansson

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upp till några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets egenålder noterats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891